Proč se Češi obávají dostavby Dukovan Rusy? Je za tím úspěšná manipulace veřejným míněním, říká sociolog Keller o průzkumu MZV ČR

- CZ24 News | 3. března 2021

ČESKO: Minulý pátek týdeník Respekt přišel se zveřejněním průzkum Ministerstva zahraničí ČR, ve kterém byly zkoumány postoje Čechů o Rusku a jejich vnímaní bezpečnostního ohrožení. Navzdory vesměs neutrální náladě publikace vyzdvihla negativní postoj o možné dostavbě Dukovan Rosatomem. K průzkumu a jeho závěrům se pro Sputnik vyjádřil sociolog Jan Keller.

Rozsáhlý interní průzkum agentury STEM, který byl proveden na objednávku českého ministerstva zahraničí, koncem minulého týdne získaly k mání portály Respekt a Aktuálně.cz. Telefonické dotazování tisíce obyvatel proběhlo koncem října až začátkem listopadu minulého roku. Nejčastěji odpovídali otevřenější lidé a ti, kteří se zajímají o veřejné dění. Podle organizátora určitou roli ve výzkumu může hrát vyšší podíl aktivních respondentů s jasným názorem. Výsledky se vážily na politické preference respondentů.

> K cílům výzkumu se vyjádřil ministr zahraničí Petříček následujícími slovy: „Výzkumem jsme chtěli zjistit i to, jak silné slovo má v očích veřejnosti ministr zahraničí v zahraničních otázkách. Občas se objevují názory, že diplomacii tady dělá Úřad vlády nebo Pražský hrad. Nejedná se evidentně ale o většinový názor.”

Průzkum se zaměřil mimo jiné na čtyři oblasti: česko-ruské vztahy a česká zahraniční politika, politická reprezentace, sankce a nastavení budoucích vztahů s Ruskem. V závěrech první části průzkumu se zjistilo, že postoj Čechů k Rusku, stejně jako ke vzájemným česko-ruským vztahům, je neutrální. Přitom 39 % dotázaných by si přálo vztahy vyvíjet a 41 % by je nechalo na stejné úrovni.

Dělení na Západ vs. Rusko neexistuje, a proto kladně hodnotí jak západní státy, tak i RF. Ve společnosti jsou také zastánci pragmatických vztahů s Ruskem (kromě tradičních příznivců levice, komunistické strany a národovců jsou zde překvapivě i voliči ANO), tak i zastánci lidskoprávních názorů. Přitom dle agentury STEM příznivost vůči RF klesá s věkem a vzděláním respondentů.

Rozhodování o zahraniční politice

Pokud jde o určování zahraniční politiky, čeští občané se v tom nejvíce spoléhají na ministerstvo zahraničí a dále podporují postup premiéra a prezidenta. Zde by respondenti preferovali, aby názor ČR vůči Rusku byl jednotný (71 %). Co se týče sankcí vůči Rusku, více než polovina dotázaných o nich neslyšela, přitom 54 % souhlasí s jejich uplatňováním. Pouze 16 % respondentů ví, čeho se týkají a téměř stejný počet je rozhodně podporuje.

Pozoruhodným výsledkem je názor české veřejnosti na budoucí nastavení vztahů s Ruskem. Kromě již dříve existující žádosti o společné jednání ohledně péče o hroby československých legionářů zastávají názor o tom, že by ČR měla s Ruskem obchodovat navzdory zahraniční politice svého protějšku. Naopak Češi se vyslovili proti dostavbě bloku Dukovany ruskou společností Rosatom. Tento závěr průzkumu oba zmíněné portály vystínily jako hlavní.

K tomuto shrnutí se vyjádřil ministr Tomáš Petříček následujícími slovy: „Energetická bezpečnost se objevila na prvním místě v souvislosti s obavami Čechů a je to další podpora pro mé tvrzení, že tento tendr nemůže být jen o penězích. Že musíme vzít v potaz bezpečnostní varování."

> Na výsledky průzkumu reagovala mluvčí ministerstva zahraničí, z jejíchž slov vyznělo, že o výsledky výzkumu se ministerstvo ve své činnosti bude opírat. „Data jsme využili v rámci průběžné aktualizace diplomatické strategie v bilaterálních vztazích. Poskytla také cenné poznatky pro zlepšení komunikace jednotlivých kroků ministerstva zahraničních věcí v rámci česko-ruských vztahů," uvedla.

Obrátili jsme se na sociologa, publicistu a vysokoškolského pedagoga prof. **Jana Kellera** s prosbou o komentář k samotnému výzkumu a jeho závěrům.

Většina výsledků průzkumu ukazuje, že v hodnocení vzájemných česko-ruských vztahů převládají neutrální a zdrženlivé názory. O čem to podle Vás svědčí?

Jako sociolog si především nejsem tak úplně jist, jakou výpovědní hodnotu výsledky tohoto průzkumu mají. Výzkum si nechal pořídit jeden z ministrů vlády, který je aktuálně ve sporu s jiným ministrem vlády ve věci dostavby Dukovan. Výsledky výzkumu byly zveřejněny prostřednictvím dvou médií, která dávají jednoznačně přednost protiruským postojům. Ministr zahraničí Petříček prohlásil, že výsledky výzkumu podporují jeho zamítavé stanovisko k účasti Ruska v tendru.

Aniž bych kohokoliv z čehokoliv podezříval, nedovedu si představit, že by Ministerstvo zahraničních věcí někomu zaplatilo za výzkum, jehož výsledky by nepotvrzovaly stanovisko šéfa tohoto resortu. A pokud by takový výzkum, ve kterém by česko-ruské vztahy byly hodnoceny pozitivně, přece jen

vzniknul, pochybuji, že by se právě týdeník Respekt a server Aktuálně snažily tuto informaci získat a šířit. Zůstala by přísně tajnou interní informací Ministerstva zahraničních věcí.

Češi vnímají Rusko nejspíše jako nepřímou hrozbu, nikoliv jako bezprostředního ozbrojeného nepřítele. Pokud tomu tak je, proč podle Vás BIS a české ministerstvo obrany označují Rusko za hlavní hrozbu pro ČR?

Protože od někoho dostaly tyto instituce takové zadání. Musel bych mít vlastní bezpečnostní agenturu, pokud bych měl zjistit, kdo je tímto způsobem úkoluje. Dokonce si v té věci nedovolím ani naznačovat. Rozhodně to nemůže mít nic společného s tím, od kterých cizích tajných služeb dostává šéf české tajné služby vysoká vyznamenaní za zásluhy. Pokud vím, jeho hlavní a možná i jedinou zásluhou je právě to, že vydává Rusko za našeho bezprostředního ozbrojeného nepřítele. V případě Ministerstva obrany je to docela prosté. Petr Pavel není zdaleka jediný generál, který se pohybuje déle něž třicet let ve vysokých vojenských strukturách a nepřítele hledá vždy na té světové straně, kde mu za to kyne šance na další postup. Nemám jim to za zlé. Jak se mají chovat lidé, kteří nedovedou nic jiného než válčit?

Na konci průzkumu se respondentů mimo jiné ptali, zda souhlasí se svěřením Rusku dostavby českých jaderných elektráren. Proč navzdory četným příznivým hodnocením odborníků zastávají Češi k této problematice negativní postoj (72 %)?

Domnívám se, že je tomu tak především proto, že respondenti příliš nesledují ani technologickou, ani obchodní, ale ani bezpečnostní stránku věci. Obě naše jaderné elektrárny byly vybudovány v kooperaci s Ruskem a s jeho technologickou pomocí. Konkrétně plány na výstavbu Dukovan se začaly rýsovat ve druhé polovině 60. let ve spolupráci se SSSR. Příslušná mezivládní dohoda byla podepsána v dubnu 1970. Během uplynulého půl století nebyl zaznamenán případ, kdy by Rusko díky této účasti na výstavbě a provozu ohrozilo jadernou bezpečnost České republiky. Jestliže se toho téměř tři čtvrtiny respondentů obávají, je to důkaz nikoliv neúspěšnosti technické spolupráce, ale poměrně vysoké úspěšnosti technik manipulace veřejným míněním. Samotný provoz elektráren a jejich spolehlivost s tím nemají společného vůbec nic. Z obchodního hlediska platí, že čím méně uchazečů o dostavbu, tím vyšší bude její cena. Naštěstí má Česká republika, jak můžeme sledovat na vývoji státního zadlužení, peněz na rozdávání prakticky neomezeně.

V roce 2019 průzkum o postoji Evropanů vůči zahraniční politice mapoval postoj Čechů a Slováků ve vojenském konfliktu Spojených států a Ruska. Navzdory tomu, že většina občanů obou států by se zachovalo neutrálně, o dvakrát více Slováků než Čechů by podpořilo v tomto konfliktu Rusko. Čím lze tento značný rozdíl v postojích vysvětlit? Mohl se tento vztah za dva uplynulé roky změnit a proč?

Podobné průzkumy především považuji za krajně neetické. Působí to na mne jako psychologická příprava na vyvolání třetí světové války. A pokud by taková válka vypukla, nedalo by se už v sežehnuté zemi nikdy spočítat, z kolika procent měli výzkumníci pravdu.

Zdroj: https://cz.sputniknews.com/